

АНТРОПОЛОГІЧНІ ШУКАННЯ

В. В. МЕЛЬНИК^{1*}^{1*}Донбаський державний педагогічний університет (Слов'янськ), ел. пошта melnik-filosof@mail.ru, ORCID 0000-0001-6028-4066**ФЕНОМЕН СТРАХУ В ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНІЙ ФІЛОСОФІЇ**

Вступ. У статті розглядається страх в людській свідомості як природний і конструктивний психологічний феномен, який вказує на безпредметний світ. Автор робить висновок про емпіричну замкненість визначення страху в прикладній психології і його вузьке феноменологічне трактування. Відношення людської особистості до страху була й залишається однією з актуальних та ключових проблем в психоаналітичній та філософській науці. Рефлексія щодо терміну та модусу страху є глибинним фундаментом для екзистенціального та метафізичного розуміння основ життя людини. Мотиваційна діяльність людини керується страхом перед новим не виченим простором та часом самотністю перед богом та трансцендентним. Почуття страху присутнє в кожній живій істоті, але в більшій мірі реальне для людини з тонкою душевною організацією. **Мета.** У статті аналізується страх як інтегральне явище. **Методологія.** Страх розглядається як емоція, необхідна для уникнення небезпек, тому в статті використано герменевтичний та антропологічний підходи. **Новизна.** Він тлумачиться тут як результат безпосереднього соматичного роздратування, біологічних реакцій усередині людського тіла у відповідь на зовнішнє подразнення (реальне чи уявне). Важливою в соціально-теософських трактуваннях страху є фіксація того, що страх не пригнічує, а навпаки, активізує діяльність людини. Зокрема, робиться акцент на те, що страх об'єктивується в культурі і піддається механізму мінімізації. Звертається увага на страх, що викликає депресію, яка теж тлумачиться як адаптивна форма поведінки, що дозволяє слабкій особі економити сили й запобігти можливих конфліктів. **Висновки.** Так, страх, як модус, знаходять буття, є способом розуміння його природи, вказуючи не на його субстанціональність, а на своєрідну «Онтологічну інтенсивність».

Ключові слова: страх; свобода; ніщо; суще; свідомість; агресія; буття; онтологія; міф; антропологія; екзистенція; макрокосм

В. В. МЕЛЬНИК^{1*}^{1*}Донбасский государственный педагогический университет (Словянск), эл. почта melnik-filosof@mail.ru, ORCID 0000-0001-6028-4066**ФЕНОМЕН СТРАХА В ЭКЗИСТЕНЦИАЛЬНОЙ ФИЛОСОФИИ**

Введение. В статье рассматривается страх в сознании как естественный и конструктивный психологический феномен, который указывает на беспредметный мир. Автор делает вывод об эмпирической замкнутости определения страха в прикладной психологии и его узкой феноменологической трактовке. Отношение человеческой личности к страху было и остается одной из актуальных и ключевых проблем в психоаналитической и философской науке. Рефлексия относительно срока и модуса страха является глубинным фундаментом для экзистенциального и метафизического понимания основ жизни человека. Мотивационная деятельность человека руководствуется страхом перед новым, не изученным пространством и временем, одиночеством, перед богом и трансцендентным. Чувство страха присутствует в каждом живом существе, но в большей степени реально для человека с тонкой душевной организацией. **Цель.** В статье анализируется страх как интегральное явление. **Методология.** Страх рассматривается как эмоция, необходимая для избежания опасностей, поэтому в статье использованы герменевтический и антропологический подходы. **Новизна.** Он толкуется здесь как результат непосредственного соматического раздражения, биологических реакций внутри человеческого тела в ответ на внешнее раздражение (реальные или мнимые). Важной в социально-теософских трактовках страха является фиксация того, что страх не подавляет, а наоборот, активизирует деятельность человека. В частности, делается акцент на то, что страх объективируется в культуре и подвергается механизму минимизации. Обращается внимание на страх, вызывающий депрессию, которая тоже толкуется как адаптивная форма поведения, позволяет слабой личности экономить силы и предотвращать возможные конфликты. **Выводы.** Так, страх, как модус, определяющий бытие, является способом понимания его природы, указывая не на его субстанциональность, а на своеобразную «Онтологическую интенсивность».

Ключевые слова: страх; свобода; ничто; сущее; сознание; агрессия; бытие; онтология; миф; антропология; экзистенция; макрокосм

REFERENCES

1. Arhimandrit Nikifor (1990). *Bibleyskaya entsiklopediya*. Moscow, Terra.
2. Bolnov; fon O. (1999). *Filosofiya ekzistentsializma*. Saint Petersburg, Lan.
3. Vundt; V. (2001). *Elementyi psihologii narodov. Osnovnyie chertyi psihologicheskoy istorii razvitiya chelovechestva*. Saint Petersburg, Piter.
4. Gavrilova; T. A. (2013). The anxiety of death as a phenomenon of the subject. *Psychological journal*; 34(2); 99-107.
5. Dolgov; K. M. (1991). *Ot Kerkegora do Kamyu*. Moscow, Iskusstvo.
6. Kerkegor; S. (1993). *Strah i trepet*. Moscow, Respublika.
7. Mamardashvili; M. K. (2000). *Moy opyt netipichen*. Moscow.
8. Matveeva; S. Y. (2000). *Strahi v Rossii v proshlom i nastoyaschem*. Novosibirsk, Sibirskiy hronograf.
9. Riman; F. (2000). *Osnovnyie formy straha*. Moscow, Aleteya.
10. Sartre; Z.-P. (2000). *Byitie i nichto. Opyit fenomenologicheskoy ontologii*. Moscow.
11. Freyd; Z. (2006). Totem i tabu. In *Ostroumie i ego otnoshenie k bessoznatelnomu; Strah; Totem i tabu, sbornik* (323-491); Moscow.
12. Haydegger; M. (1998). *Vvedenie v metafiziku*. Saint Petersburg.
13. Do-Monte; F. H.; Quiñones-Laracuate; K.; & Quirk; G. J. (2015). A temporal shift in the circuits mediating retrieval of fear memory. *Nature*; 519(7544); 460-463. doi,10.1038/nature14030
14. Ghosh; S.; & Chattarji; S. (2014). Neuronal encoding of the switch from specific to generalized fear. *Nature Neuroscience*; 18(1); 112-120. doi,10.1038/nn.3888
15. Tovote; P.; Fadok; J. P.; & Lüthi; A. (2015). Neuronal circuits for fear and anxiety. *Nature Reviews Neuroscience*; 16(6); 317-331. doi,10.1038/nrn3945
16. Kastenbaum; R. J. (2016). *Death; Society; and Human Experience*. New York.
17. Samson; A. C.; & Meyer; Y. (2010). Perception of aggressive humor in relation to gelotophobia; gelotophilia; and katagelasticism. *Psychological Test and Assessment Modeling*; 52; 217-230.
18. Samson; A. C.; Huber; O.; & Ruch; W. (2010). Teasing; Ridiculing and the Relation to the Fear of Being Laughed at in Individuals with Asperger's Syndrome. *Journal of Autism and Developmental Disorders*; 41(4); 475-483. doi,10.1007/s10803-010-1071-2
19. Nazarzadeh; M.; Sarokhani; M.; & Sayehmiri; K. (2014). The Relationship Between Religious Attitudes; Fear of Death and Dying with General Health Condition, A Survey in College Students. *Journal of Religion and Health*; 54(5); 1672-1680. doi,10.1007/s10943-014-9903-6

Ph. D.; prof. V. V. Khmil (Ukraine) recommended this article to be published

Received: Feb. 20, 2017

Accepted: Apr. 28, 2017